

Recenzent:

dr hab. Michał Kacperczyk, prof. AS
Akademia Sztuki w Szczecinie
Wydział Grafiki, Pracownia Typografii

Reprezentowana dziedzina:
dziedzina sztuki
Dyscyplina: sztuki plastyczne
i konserwacja dzieł sztuki

Szczecin/Łódź,
dnia: 9 września 2023 r.

**RECENZJA W POSTĘPOWANIU W SPRAWIE NADANIA
PANI MGR IWONIE CICHY STOPNIA DOKTORA SZTUKI
W DZIEDZINIE SZTUKI W DYSCYPLINIE SZTUKI PLASTYCZNE
I KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI**

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Iwony Cichy pt. *Oszczędna forma w kulturze nadmiaru* przygotowanej pod opieką promotorską Pana dra hab. Tomasza Kipki, prof. UŚ, sporządzona w związku ze wszczęciem przez Radę Instytutu Sztuki Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne – procedowanego przez Radę Naukową Instytutu Sztuk Plastycznych Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji UŚ w Katowicach w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki

Pismem przewodnim z dnia 5 lipca 2023 r. zostałem poinformowany przez Dyrektora Instytutu Sztuk Plastycznych Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji Pana dra hab. Stefana Lechwara, prof. UŚ, iż dnia 28 czerwca 2023 r. zostałem powołany przez Radę Naukową Instytutu Sztuk Plastycznych Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia doktora sztuki Pani Iwony Cichy, której przewód doktorski został wszczęty w dniu 14 grudnia 2016 r.

PODSTAWY PRAWNE:

1. Art. 186 i 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r., poz. 574, z późn. zm.).
2. Art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r., nr 65, poz. 595 z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r., poz. 261).
4. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 30.08.2018 r. poz. 1669 z późn. zm.).

TYTUŁ ROZPRAWY DOKTORSKIEJ:

Oszczędna forma w kulturze nadmiaru

SYLWETKA DOKTORANTKI

Pani magister Iwona Cichy jest absolwentką Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Studia drugiego stopnia Kandydatka do sptopnia doktora ukończyła z wyróżnieniem w 2012 roku w Pracowni Pana Profesora dr hab. Sebastiana Kubicy, prof. UŚ (w zakresie projektowania graficznego) jak również pod opieką Pana prof. dr hab. Eugeniusza Delekty (z zakresu grafiki warsztatowej); realizując aneks w obszarze witrażu pod opieką Pani dr Katarzyny Pyki i Pana Profesora dr hab. Stefana Lechwara – z liternictwa i typografii. Wcześniej, w 2010 roku Pani Iwona Cichy ukończyła (z wyróżnieniem) studia pierwszego stopnia na kierunku edukacja artystyczna w obszarze sztuk plastycznych na specjalności multimedia, fotografia i rysunek – realizując pracę dyplomową w przedmiocie fotografii pod opieką promotorską Pana prof. dr hab. Witolda Jacykowa i z zakresu projektowania graficznego pod opieką Pana Profesora dr hab. Tomasza Kipki, prof. UŚ.

Artystka specjalizuje się w szeroko pojętym projektowaniu graficznym ze szczególnym uwzględnieniem sztuki plakatu, grafiki wydawniczej, projektowania identyfikacji graficznych i informacji wizualnej. Doktorantka brała udział w wielu znaczących wystawach w kraju i za granicą (m.in. w Boliwii, Bułgarii, Bośni i Hercegowinie, Chinach, Czechach, Czarnogórze, Finlandii, Iranie, Japonii, Korei Południowej, Luksemburgu, Rosji, Serbii, Stanach Zjednoczonych, Szwajcarii, Tajwanie, na Słowacji, Węgrzech i Ukrainie). Prace Pani Iwony Cichy prezentowane były na wielu prestiżowych ekspozycjach projektowania graficznego, sztuki plakatu i grafiki książki, jak np.: na 19th–21th Lahti Poster Triennial (Lahti 2021, 2017, 2014), 9th–10th International of Stage Poster (Sophia 2022, 2019), 13th–15th International Triennial EKOPLAGÁT (Žilina 2020, 2017, 2014, 2012), 11th International Poster Triennial in Toyama (2015), Hong Kong International Poster Triennial (2014), BICeBé® – Bienal del Cartel Bolivia (La Paz 2013), 3th–5th World Biennial of Student Poster (Novi Sad 2012, 2010, 2008), 7th–8th Trnava Poster Triennial (2012, 2010), VIII International Triennial of Ecological Poster «The 4th Block» (Kharkov 2012), TYPE + TEXT | Cracovia – International Typographic Poster Exhibition (Kraków 2018), 23, 25–27 Biennale Plakatu Polskiego w Katowicach (2021, 2019, 2017, 2013), 3. Międzynarodowym Festiwalu Palaktu w Chorzowie (2018), V Międzynarodowym Biennale Plakatu Społeczno-Politycznego (Cieszyn, Kraków, Oświęcim, 2015), ISPB – International Student Poster Biennale (Lublin 2015, 2013), Złoty Debiut im. Henryka Tomaszewskiego – w ramach 24. Międzynarodowego Biennale Plakatu w Warszawie (2014), 16. Salon Plakatu Polskiego (Warszawa 2013) jak również wielokrotnie w ramach wystaw towarzyszących Festiwalowi Jazz w Ruinach (Gliwice 2018, 2017, 2016, 2015, 2013, 2012, 2009), Festiwalowi Kino na Granicy (2016, 2015), a także w ramach Międzynarodowych Wystaw Plakatu Ekologicznego EKOPLAKAT (2016, 2014, 2010).

W portfolio Pani Iwony Cichy można odnaleźć wiele atrakcyjnych realizacji z zakresu projektowania znaków graficznych, identyfikacji wizualnych, sztuki plakatu i grafiki wydawniczej.

Co szczególnie wartościowe znaczna część projektów graficznych autorstwa Doktorantki została zaprojektowana na potrzeby nauki, kultury i sztuki. Pani Iwona Cichy posiada w swoim dorobku artystycznym sporo ambitnych opracowań o charakterze autorskim, kulturalnym i społecznym, jak również interesujące realizacje w postaci komercyjnych zleceń.

W 2016 roku Doktorantka otrzymała nagrodę specjalną za projekt katalogu 18. Przeglądu Filmowego Kino na Granicy – International Design Association Special Prize – IPBM – TISDC: 2016 Taiwan International Student Design Competition (Tajwan). Rok później zakwalifikowała się do finału kolejnej edycji TISDC¹ 2017 – Opportunity (Visual Design) z projektem identyfikacji wizualnej 19. edycji Kina na Granicy. Artystka jest także laureatką 5. World Biennial of Student Poster (Nowy Sad, Serbia 2012), gdzie otrzymała Pierwszą Nagrodę za plakat *Animal abuse. It hurts.*

1

TISDC – skrót od: Taiwan International Student Design Competition

Kandydatka jest dwukrotną stypendystką Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2015/2016 i 2011/2012) za wybitne osiągnięcia w nauce (i/lub artystyczne), Laureatką IV edycji Wyróżnień J.M. Rektora UŚ za osiągnięcia w działalności kulturalnej (2012) jak również kilku innych wyróżnień w konkursach projektowych – m.in. na logo Teatru w Kłodzku (2013) i oprawę graficzną miasta Gwarki (2008).

Projektantka od 2015 r. przynależy do Stowarzyszenia Kultura na Granicy, zaś od 2020 r. do STGU².

Pani Iwona Cichy wykazuje się znaczącą aktywnością artystyczną, wystawienniczą, jak również działaniami o charakterze organizacyjnym, społecznym i kulturalnym; zaś dobrze udokumentowany dorobek artystyczny Kandydatki jest w moim odbiorze przekonujący i spełnia ustawowe wymagania stawiane doktorantom.

MERYTORYCZNA OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Rozprawa doktorska Pani mgr Iwony Cichy stanowi interesujące opracowanie z zakresu sztuki plakatu ze szczególnym uwzględnieniem kategorii plakatu kulturalnego (festiwalowego) i autorskiego plakatu filmowego. Problematyka pracy pozycjonuje się na poligonie grafiki projektowej i stanowi wkład Doktorantki w badania nad ponadczasowymi priorytetami projektowymi w kreacji komunikatu wizualnego.

Rozprawa teoretyczna pt. *Oszczędna forma w kulturze nadmiaru* składa się z trzech rozdziałów:

1. *Na pograniczu dwóch sztuk*, 2. *Plakat filmowy XXI wieku* (2.1. *Kultura nadmiaru i komercjalizacja plakatu*, 2.2. *Artystyczny plakat filmowy i oszczędna forma*), 3. *Plakat festiwalowy* (3.1. *Plakat polski*, 3.2. *Plakat zagraniczny*). Strukturę dysertacji dopełniają: *Wstęp*, *Podsumowanie*, *Bibliografia*, *Spis ilustracji*, *Streszczenie w dwóch wersjach językowych* (PL i EN) jak również prezentacja plakatów festiwalowych i autorskich plakatów filmowych zaprojektowanych przez Doktorantkę w ramach części artystycznej pracy doktorskiej.

W swojej pierwszej części dysertacja stanowi krótki rys historyczny polskiej sztuki plakatu filmowego XX wieku i dotyczy początków plakatu jako medium komunikacji wizualnej.

W dalszej części rozprawy Autorka przywołuje współczesne realizacje, m.in. Joanny Górskiej i Jerzego Skakuna (studio Homework) – nie prezentując jednak przy tej okazji reprodukcji przywoływanych plakatów. Doktorantka analizuje wybrane przykłady opracowań graficznych towarzyszących krajowym i międzynarodowym festiwalom jak również przeglądom filmowym.

Ociera się przy tym o ważne pytanie dot. miejsca w przestrzeni publicznej na ambitną sztukę plakatu.

Pani Iwona Cichy dostrzega i docenia plakat autorski, artystyczny, który najczęściej towarzyszy i anonsuje rozmaite wydarzenia o charakterze kulturalnym.

Na dowód niesłabnącego zainteresowania plakatem niekomercyjnym Doktorantka przywołuje w rozprawie m.in. przepełnione ilością zgłoszeń krajowe i zagraniczne przeglądy tego typu twórczości plakatu (o charakterze biennale/triennale plakatu) – wskazując na te o najwyższej renomie.

W dalszej części dysertacji Autorka rozprawia o potrzebie syntezy w odniesieniu do wszechogarniającego natłoku wizualno-informacyjnego w otaczającej nas ikonosferze, koncentrując swoją uwagę na priorytecie oszczędnej formy wizualnej w kontekście kultury nadmiaru.

Pani Iwona Cichy poprzez swoją rozprawę stawia pytanie: *Czy we współczesnej kulturze jest przestrzeń na plakat artystyczny, a w szczególności na artystyczny plakat filmowy, charakteryzujący się oszczędną formą?*³

Pytanie to Doktorantka zadaje w odniesieniu do globalnie obowiązujących standardów marketingowych, powszechnego przesytu informacyjnego, komercjalizacji i przede wszystkim praw jakimi rządzi się branża reklamowa.

² STGU – skrót od: Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej.

³ Iwona Cichy, *Oszczędna forma w kulturze nadmiaru* (praca doktorska), Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji, Instytut Sztuk Plastycznych, Cieszyn 2023, s. 5 (materiał niepublikowany nakładem).

Plakat komercyjny jako medium, wizualny nośnik komunikacji marketingowej, podobnie jak inne formy reklamy – rządzi się swoimi prawami, które w odniesieniu do plakatu autorskiego (np. ideowego lub społecznego) jak również kategorii plakatu kulturalnego (np. teatralnego, wystawowego czy festiwalowego) nie mają zastosowania.

Doktorantka wskazuje w pracy na mało ambitne wzorce, którymi posługuje się komercyjny plakat filmowy. Dość wspomnieć przy tej okazji oficjalny plakat autorstwa Doroty Grubek do ostatniego filmu Andrzeja Wajdy pt. *Powidoki*⁴ (traktujący o prześladowaniach Władysława Strzebińskiego przez totalitarny reżim socrealistycznej władzy) – w kontekście alternatywnych projektów autorstwa Jakuba Stępnia HAKOBO, które towarzyszyły premierowym pokazom tej samej produkcji filmowej podczas światowych festiwali...⁵ Nawiasem mówiąc szkoda, że Pani Iwona Cichy nie pokusiła się w swojej rozprawie doktorskiej o analizę tego typu przykładów jak również o większy nacisk na prezentację reprodukcji i analizę przywoływanych plakatów filmowych. Mój drobny niedosyt (w powyższym zakresie) został jednak zrekomensowany poprzez solidną refleksję Autorki nad plakatami towarzyszącymi festiwalom – wraz z prezentacją wybranych prac.

Doktorantka zastosowała w rozprawie przede wszystkim dwie metody badawcze – opisową i porównawczą. Literatura specjalistyczna, na którą powołuje się Pani Iwona Cichy w swojej rozprawie liczy trzynaście tradycyjnych zwartych publikacji książkowych, zaś na wykaz źródeł internetowych składa się 47 pozycji. Dysertacja liczy w przybliżeniu 120 tys. znaków (ze spacjami) i mieści się na 80 stronach – z uwzględnieniem dokumentacji i opisu części artystycznej.

Rozprawa teoretyczna pt. *Oszczędna forma w kulturze nadmiaru* stanowi interesujące i uzasadnione wprowadzenie do pracy projektowej.

Na artystyczną część pracy doktorskiej Pani mgr Iwony Cichy składa się cykl dwudziestu plakatów; dziesięciu autorskich plakatów filmowych i analogicznej ilości plakatów festiwalowych:

PLAKATY FESTIWALOWE:

- 19. Przegląd Filmowy KINO NA GRANICY/HRANICI, 2017
- 20. Przegląd Filmowy KINO NA GRANICY/HRANICI, 2018
- 21. Przegląd Filmowy KINO NA GRANICY/HRANICI, 2019
- 22. Przegląd Filmowy KINO NA GRANICY/HRANICI, 2020
- 23. Przegląd Filmowy KINO NA GRANICY/HRANICI, 2021
- 24. Przegląd Filmowy KINO NA GRANICY/HRANICI, 2022
- 3. Festiwal Filmowy UKRAINA! 2018
- 4. Festiwal Filmowy UKRAINA! 2019
- 5. Festiwal Filmowy UKRAINA! 2020
- 6. Festiwal Filmowy UKRAINA! 2021

PLAKATY FILMOWE:

- IKARIE XB 1 (Ikaria XB 1)
- Kladivo na Čarodějnice (Młot na czarownice)
- Valerie a týden divů (Waleria i tydzień cudów)
- SPALOVAČ MRTVOL (Palacz zwłok)
- Šašek a královna (Błazen i królowa)
- Návrat idiota (Powrót idioty)
- HMYZ (Owad) / Ze života hmyzu
- AWATAR, czyli zamiana dusz
- Ubu król
- TATARAK

⁴ <https://www.sfp.org.pl/wydarzenia,5,24105,1,1,Powidoki-oficjalny-polski-plakat.html> (dostęp: 17.09.2023).

⁵ <https://the-dots.com/projects/afterimage-powidoki-346875> (dostęp: 17.09.2023).

Obrona przez Panią Iwonę Cichy tematyka rozprawy doktorskiej wynika z jednej strony z zamiłowania Doktorantki do sztuki plakatu, filmu i kinematografii, jak również z wieloletnich doświadczeń projektowych Autorki we współpracy ze Stowarzyszeniem Kultura na Granicy / Festiwałem Kino na Granicy, który od 1999 roku odbywa się na granicy Cieszyna i Czeskiego Cieszyna, scalając sąsiednie kultury.

Już w pierwszym kontakcie wzrokowym z kolekcją plakatów autorstwa Pani mgr Iwony Cichy przychodzi na myśl „cieszyńska szkoła projektowania graficznego” z jej wybitnymi przedstawicielami – profesorami nauczającymi projektowania graficznego w Instytucie Sztuki UŚ. Mam tu na myśli przede wszystkim projektantów takich jak dr hab. Tomasz Jędrzejko, prof. UŚ, dr hab. Tomasz Kipka, prof. UŚ, dr hab. Sebastian Kubica, prof. UŚ, dr hab. Stefan Lechwar, prof. UŚ, dr hab. Łukasz Kliś, prof. UŚ (...) i Innych, pod których opieką artystyczną Pani Iwona Cichy miała możliwość rozwijać swoje twórcze zainteresowania. Doktorantka z powodzeniem posługuje się w swojej twórczości projektowej wszystkim tym (co najlepsze), czym jako młoda projektantka „nasiąknęła” w czasie studiów na ówczesnym Wydziale Artystycznym UŚ⁶.

Projekty autorstwa Pani Iwony Cichy charakteryzują się nie tylko atrakcyjną szatą graficzną ale przede wszystkim cechuje je celowość i adekwatność zastosowanych środków graficznego wyrazu do podjętego tematu/wyzwania projektowego, klarowność przekazu, często wyszukany skrót myślowy, trafna metafora, celna pointa i co za tym idzie czytelność komunikatu wizualnego.

Powyższe cechy odnajduję w przedmiotowym zestawie plakatów, składających się część projektową pracy doktorskiej Pani mgr Iwony Cichy, które podlegają niniejszej recenzji.

Zarówno w cyklu plakatów festiwalowych jak i autorskich plakatów filmowych dominuje estetyka charakterystyczna dla grafiki wektorowej. Poszczególne prace składające się na kolekcję cechuje przede wszystkim oszczędna forma graficzna, ograniczona paleta kolorów – zredukowana najczęściej do dwóch, maksymalnie trzech kolorów (w odniesieniu do poszczególnych prac), zdyscyplinowana siatka konstrukcyjna, wysoka precyzja wykreślenia elementów graficznych i prosta, najczęściej jednoelementowa typografia (za wyjątkiem dwóch plakatów filmowych). Wyjątek stanowi plakat *Kladivo na Čarodějnice (Młot na czarownicy)*, w projekcie którego Autorka radykalnie ograniczyła kolorystykę wyłącznie do głębokiej czerni i zastosowania pisma gotyckiego jak również praca pt. *Valerie a týden divů (Waleria i tydzień cudów)*.

W przeważającej większości plakatów filmowych dominuje kompozycja centralna i symetryczna (bądź pozornie symetryczna), co w odniesieniu do plakatów festiwalowych nie jest już regułą. Kompozycja większości prac charakteryzuje się przy tym swoją otwartością i (w przypadku plakatów festiwalowych) większą dynamiką. Część kreacji wywodzi się ze świata realnego, bazując na koncepcji (od)figuratywnej i co za tym idzie cechuje się przedstawiającym charakterem niektórych elementów graficznych (jak np. motyw budzika, kwiaty, oko, trumna, korona, budynek, pojazd, etc.) przez co mają one wyraz nieco „ilustracyjny”. Inne projekty reprezentują zaś poszczególne tematy w ujęciu abstrakcyjnym i pozycjonują się z dala od figuracji.

Artystka wykorzystuje podstawowe formy geometryczne – m.in. figurę kwadratu, koła, rombu, trójkąta, trapezu, okręgu, półkola; stosuje linie, punkty, płaszczyzny, etc. – z których konsekwentnie konstruuje niekiedy lapidarne kształty, innym razem nieco bardziej złożone rozwiązania formalne składające się na poszczególne kreacje.

W plakatach występują zmultiplikowane elementy graficzne, linearne, geometryczne, o charakterze patternu, z zastosowaniem których Autorka organizuje kompozycje tła większości prac. Te zaś są rygorystycznie uporządkowane i oparte o zdyscyplinowany modułowy grid.

Wyczuwalne w pracach Doktorantki zamiłowanie do konstruowania komunikatu wizualnego w oparciu o multiplikację elementów graficznych – dla przykładu stosowanie niemal metodycznie wspomnianych wyżej powielanych elementów linearnych w tle większości prac – w moim odbiorze momentami przybiera charakter nieco dekoracyjny („estetyzujący”) – co bynajmniej nie stanowi zarzutu.

Autorka stara się jednak nie przekraczać przy tym wyznaczonych przez siebie granic oszczędnej formy.

6

Wydział Artystyczny UŚ w Katowicach z filią w Cieszynie (obecnie Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji UŚ) funkcjonował w strukturze Uczelni do 2019 roku.

W niektórych pracach Artystka sięga po wyszukane metafory (jak np. korona-golotyń w plakacie *Ubu Król*), innym razem stosuje reprezentację graficzną tematu w formie znaku-symbolu (dla przykładu karciany AS, czy motyw ukraińskiego haftu), by wreszcie w kilku projektach pozwolić sobie na całkowicie abstrakcyjne ujęcie podjętego tematu (jak np. w plakatach poświęconych 19 i 22. edycji Festiwalu *Kino na Granicy/Hranici*). W odniesieniu do plakatów poświęconych przeglądowi filmowemu Autorka stara się nie powielać powszechnie znanych i wyeksploatowanych (jak również często stosowanych w komunikacji wizualnej poprzednich edycji Festiwalu) symboli – takich jak np. motywu taśmy czy klapsa filmowego, kamery, reflektorów/snopów światła itp. atrybutów. Wyjątek w tym zakresie stanowi plakat poświęcony 4 edycji Festiwalu Filmowego UKRAINA! (2019), w którym Autorka zdecydowała się na wprowadzenie zarówno motywu taśmy filmowej, projektora jak i wiązki światła.

W omawianym zestawie plakatów Pani Iwona Cichy posługuje się oszczędną kolorystyką ograniczoną na ogół do dwóch, maksymalnie trzech kolorów (w odniesieniu do każdej z prac) wykorzystując przy tym niekiedy biel papieru. Stosuje jednolite, równomiernie położone płaszczyzny/aple koloru, bądź delikatne, wyszukane przejścia tonalne.

W większości plakatów filmowych występuje głęboka czerń, która często zestawiana jest z odcieniami czerwieni, błękitu bądź żółci (wyjątek w tym zakresie stanowi plakat pt. *TATARAK*). Pośród większości plakatów festiwalowych dominuje natomiast kolorystyka, która pozycjonuje się wokół barw narodowych Ukrainy, co pozostaje szczególnie uzasadnione w przypadku plakatów poświęconych Festiwalowi Filmowemu UKRAINA.

Zastosowana w przeważającej większości prac typografia tytułu, jak również mikrotypografia porządkująca przekaz ma charakter linearny. Stanowi ją najczęściej grotesk – prosta, jednoelementowa antykwia bezszeryfowa. Wyjątek od wyżej wspomnianej reguły stanowią dwa plakaty filmowe, w projektach których Autorka wykorzystuje klasyczną typografię – antykwę dwuelementową szeryfową w plakacie *Valerie a týden divů* (*Waleria i tydzień cudów*) i pismo gotyckie w plakacie pt. *Młot na czarownice* (*Kladivo na Čarodějnice*).

Projektantka stosuje zawężone środki artystycznego wyrazu, niejednokrotnie zredukowane do minimum. Kolekcję plakatów cechuje przy tym wysoka precyzja wykreślenia wszystkich elementów składających się na poszczególne kreacje graficzne.

Projekty są kontrastowe, wyraziste a kompozycje zdyscyplinowane i ekspresyjne w swoim graficznym wyrazie. Zestaw prac cechuje wspólna estetyka, oszczędna forma wizualna, funkcjonalność komunikatu wizualnego i synteza myśli, która pozostaje czytelna i znakomicie koresponduje z uproszczoną formą graficzną. Plakaty składające się na omawianą kolekcję autorstwa Pani Iwony Cichy zachowują spójność pod względem zastosowanych środków graficznej ekspresji.

Prace są atrakcyjne dla oka (nawet wymagającego) odbiorcy zaś zawarty w nich przekaz pozostaje czytelny.

Wszystkie prace zaprojektowane zostały w orientacji wertykalnej. Niestety z dokumentacji nie wynika w jakich technikach druku zostały zrealizowane poszczególne projekty, na jakich surowcach (o jakiej gramaturze i powierzchni), jak również nieznane pozostają ich wymiary. Pozostaje przypuszczać, że plakaty zostały zaprojektowane w standardowym formacie 70 × 100 cm i wydrukowane zostały w technice druku solwentowego; jednak w przypadku realizacji niektórych prac w wielonakładowych technikach druku (jak offset czy serigrafia/sitodruk) byłoby to dodatkową wartością. W opisie dzieła nie doszukałem się także wykazu prac jak również ich zestawienia, podpisów pod plakatami (rok powstania / technika druku / wymiary, etc.).

Powyższe kosmetyczne uwagi mają w mojej intencji charakter konstruktywny – nie zaś krytyczny – i pozostają bez istotnego wpływu na bardzo pozytywny odbiór profesjonalnie opracowanej całości.

Uzupełnienie opisu dzieła o powyższe informacje z pewnością ułatwiłoby jednak prace nad niniejszą recenzją.

Warto zwrócić uwagę na istotny fakt, że wszystkie plakaty kulturalne poświęcone Festiwalowi KINO NA GRANICY/HRANICI, zaprojektowane przez Panią Iwonę Cichy, mają charakter zrealizowanych zleceń, tzn. faktycznie funkcjonowały one w przestrzeni publicznej (i wirtualnej) promując poszczególne edycje Festiwalu.

Jako najbardziej dojrzałe spośród wszystkich prac pozycjonują się w mojej ocenie kreacje czysto abstrakcyjne a zatem te, które w żaden sposób nie odwołują się do świata realnego/przestawieniowego, powszechnie znanych narracji i często eksploatowanych symboli.

Doceniając wszystkie projekty graficzne składające się na przedmiotowy cykl – do tych najbardziej atrakcyjnych (w moim subiektywnym odbiorze) zaliczyłbym przede wszystkim prace pt.: 19. *Kino na granicy/Hranici* (2017), 20. i 21. *Kino na granicy/Hranici 2020* i 6. *Festiwal Filmowy UKRAINA!* (2021) – spośród plakatów festiwalowych, jak również *AWATAR*, *TATARAK* i *HMYZ* – spośród plakatów filmowych.

Na szczególną uwagę zasługuje w mojej ocenie metafora graficzna (korona-gilotyna) zastosowana w projekcie autorskiego plakatu filmowego pt. *Ubu Król*.

Nawiasem mówiąc w moim odczuciu niektóre spośród zaprezentowanych prac posiadają potencjał aby (po nieznacznym przeróbkach) mogły zaistnieć jako tzw. „multiplakaty”, czyli plakaty modułowe, które bazują na multiplikacji arkusza plakatu, tworząc w ten sposób nową wartość o charakterze „instalacji graficznej”.

PODSUMOWANIE

Pani Iwona Cichy poprzez swoją rozprawę doktorską pt. *Oszczędna forma w kulturze nadmiaru* pielęgnuje ponadczasowe wartości projektowe, które w twórczości plakatu Doktorantki znajdują swoje ambitne odzwierciedlenie. W kontekście wszechogarniającego natłoku informacyjnego, wśród mnogości i natręctwa często mało wyszukanych komunikatów wizualnych jakie proponuje nam branża reklamowa, Autorka przypomina nam ważną lekcję niemieckiego architekta modernistycznego Ludwiga Miesa van der Rohe *Less is more*, który w ten sposób opisał etos własnej pracy projektowej opierający się na ciągłej redukcji⁷.

Seria plakatów festiwalowych i autorskich plakatów filmowych zaprojektowanych przez Panią Iwonę Cichy w ramach części artystycznej rozprawy doktorskiej, stanowi wyszukaną alternatywę dla powszechnie przyjętych standardów „kultury”, wizualnej massmediów jak również wzorców jakie proponuje nam komercyjna reklama. Dość wspomnieć przy tej okazji tytuł książki byłego dyrektora artystycznego marki Benetton, Oliviero Toscaniego – *Reklama uśmiechnięte ścierwo* – aby plakat kulturalny/festiwalowy czy autorski plakat filmowy, na tle współczesnych trendów jakie obowiązują w komercyjnej reklamie – wypadł ambitnie i szlachetnie.

Rozprawa doktorska Pani mgr Iwony Cichy dowodzi, że w kontekście świadomego, wymagającego i często krytycznego odbiorcy kultury – syntetyczny w formie komunikat wizualny zawarty w plakacie autorskim i kulturalnym (zarówno filmowym jak i festiwalowym) ma się bardzo dobrze i z powodzeniem funkcjonuje w przestrzeni publicznej, wystawienniczej jak i w obszarze dynamicznych mediów cyfrowych.

KONKLUZJA

Na podstawie analizy rozprawy doktorskiej Pani mgr Iwony Cichy pt. *Oszczędna forma w kulturze nadmiaru* przygotowanej pod opieką promotorską Pana Profesora dra hab. Tomasza Kipki, prof. UŚ, biorąc pod uwagę zarówno wartość merytoryczną dysertacji i przede wszystkim poziom artystyczny części projektowej rozprawy – stwierdzam jednoznacznie, że przygotowane przez Doktorantkę opracowanie, stanowiąc wartościowe dokonanie projektowe, pozycjonuje się w mojej opinii jako **oryginalne rozwiązanie** podjętego problemu artystycznego.

Kandydatka wykazuje się w rozprawie specjalistyczną wiedzą teoretyczną z zakresu dyscypliny SPiKDS⁸ i z powodzeniem przekłada ją na język wizualny w przedmiotowej kolekcji plakatów. Praca doktorska Pani mgr Iwony Cichy dowodzi wysokich kwalifikacji projektowych Kandydatki jak również potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy badawczo-artystycznej przez Doktorantkę.

Niniejszym stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr Iwony Cichy stnowi istotny wkład w rozwój reprezentowanej przez Artystkę dyscypliny sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki.

W mojej ocenie przedłożona do recenzji rozprawa doktorska pt. *Oszczędna forma w kulturze nadmiaru* **uzasadnia awans naukowy** Pani mgr Iwony Cichy na stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuki, w zakresie dyscypliny artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Pani mgr Iwona Cichy **spełnia bowiem wymogi ustawowe** stawiane kandydatom do stopnia doktora określone w Art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 574, z późn. zm.).

W związku z powyższym z pełną odpowiedzialnością i przekonaniem **popieram przyznanie Pani magister Iwone Cichy stopnia doktora sztuki** w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Szczecin/Łódź, dn. 29.11.2023 r.

dr hab. Michał Kacperczyk, prof. AS

* Wszelkie cytaty wykorzystane w niniejszej recenzji (które nie zostały ujęte w cydzyśłów) zostały zaczerpnięte z dostarczonych materiałów.

Recenzja została opracowana na podstawie analizy dokumentacji:

- Iwona Cichy, *Oszczędna forma w kulturze nadmiaru* (praca doktorska), Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji, Instytut Sztuk Plastycznych, Cieszyn 2023.
- Iwona Cichy, *Dokumentacja dorobku artystycznego* (załącznik w dokumentacji postępowania o nadania stopnia doktora), 2023.

Jak również:

- Strony internetowej Kandydatki: www.iwonacichy.com (dostęp: 11.09.2023).

⁸ SPiKDS – skrót od: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.